

Les Comarques Centrals Valencianes

Pau Caparrós, revista Crònica - Ontinyent-, febrer 2007

Les Comarques Centrals Valencianes (CCV) estan definides com el territori que inclou les comarques de la Marina Alta, la Safor, la Vall d'Albaida, la Costera, El Comtat, l'Alcoià, i més darrerament la Canal de Navarrés. Els antecedents històrics són difusos i poden ser diversos, hi ha qui parla de les antigues governacions enllà del riu Xuquer, amb Dénia i Xàtiva com a les capitals al voltant de les quals s'han anat teixint noves realitats urbanes i comarcals. El fet és que la inèrcia econòmica, la proximitat de les seues capitals i una progressiva millora de les comunicacions intracomarcals han anat configurant alguns trets característiques que han fet que creixera l'interès per estudiar la realitat de les CCV, malgrat que la divisió provincial imposada per l'administració borbònica de finals del segle XIX, frustrés qualsevol idea d'unitat administrativa per a les CCV. L'existència d'una activitat econòmica com el tèxtil, present a bona part de les comarques, ha ajudat a plantejar la qüestió en les darreres dècades. També, i a ningú se li escapa, val a dir que en comparació a la resta de zones del País Valencià, és a les CCV on trobem els percentatges d'ús social de la llengua més elevats. Podríem dir que, d'acord amb el seu pes econòmic i poblacional, el català és la llengua d'ús generalitzat majoritària front al castellà. Un fet únic al País Valencià i que està darrere de part de l'interès que desperta aquesta singular proposta territorial valenciana. I és que no és per a menys, ja que es donen tots els elements per a la convivència de la pròpia identitat amb els requisits del món modern. Com a gran part de Catalunya, o si voleu de Galícia. En definitiva, no és el cas de les comarques metropolitanes de València o Alacant (Castelló en menor mesura). No és una qüestió a menysprear. Tot i així, l'actual situació de certes infraestructures, l'augment de la població o les dificultats del sector tèxtil per mantenir els nivells d'activitat de dècades anteriors, han tornat a fer necessari el replantejament de la qüestió de les CCV. La majoria de vegades en accions parcials o centrades en un tema en concret, però d'àmbit comú. La línia de ferrocarril Xàtiva-Alcoi, per exemple. Una de les primeres que es va construir al País Valencià i que donava eixida a la producció industrial cap al Port de València (una maniobra "curiosa" a mans segurament de la burgesia local del Cap i Casal havia eliminat l'opció Alcoi-Alacant, malgrat haver-se finalitzat gairebé tota. Avui és un passeig per a caminants i ciclistes). O la línia que els anglesos finançaren i que unia Dénia i Gandia amb les comarques d'interior, des d'on arribaven productes agrícoles per a l'exportació, i que també es troba avui abandonada. Amb tot, l'ús generalitzat del transport motoritzat privat ha anul·lat l'interès per la rendibilitat del transport públic. Un fet enganyós segons com es mire, ja que la existència d'una bona xarxa de rodalies ha estat un dels factors claus per a l'augment de la competitivitat de les regions metropolitanes, ja siga a Barcelona, València o Londres. El que és del tot inimaginable avui en dia és que des de Xàtiva o des de Gandia a València es puga arribar en 50 minuts amb freqüències que poden arribar als vint minuts en horari laboral, i no es puga arribar en condicions similars a Ontinyent o Alcoi. En altres paraules, mentre que es pot viure a Gandia i Xàtiva i treballar a València (o viceversa), no es pot tenir eixa relació amb Ontinyent o Alcoi. Aquest fet, tenint en compte els criteris de mobilitat laboral existents, hauria de ser una exigència per als tècnics d'ordenació territorial de qualsevol govern. En conclusió, la demanda que existeix per adaptar i actualitzar horaris de la línia Xàtiva-Alcoi es situa més enllà dels criteris mediambientals (evidents davant les lleis europees que cada dia penalitzaran més, i amb raó, perquè així ho diu el protocol de Kyoto, l'ús de la benzina en el transport privat); es tracta d'una necessitat econòmica per a les CCV.

Cal agilitar i facilitar el transport de persones entre les comarques veïnes. Es podrien estendre els casos al serveis universitaris ja consolidats Gandia, Ontinyent i Alcoi; els centres de salut, etc.,.....

Els estudis sobre les Comarques Centrals

Són ja algunes les reflexions acumulades i les investigacions de caràcter sociològic i econòmic sobre les CCV. En destaquem dos. Un primer publicat pel Centre d'Estudis i Investigacions Comarcals "Alfons El Vell" el 1995 i que va dirigir el sociòleg Rafael Ninyoles. En ell es posava l'accent sobre algunes característiques del seu teixit associatiu, tan social com econòmic, sobre un ús majoritari del català com a llengua preferent, i es deixava clar que les potencialitats de les CCV feien aconsellable potenciar àrees com aquesta on les possibilitats d'interrelació són ben reals i compten amb tradicions i modernes vies d'interrelació: Xàtiva – Dénia , Alcoi – Gandia, o Almansa – Port de Gandia. L'estudi de Ninyoles, reflecteix, a més, el que comentàvem a la introducció d'aquest article; la visió de què és a les CCV on es pot abordar amb suficients garanties una relació sostenible entre el creixement econòmic i el manteniment de la identitat i cultura pròpies de la zona. Un tema, en tot cas, que ens interessa, i molt, a uns quants. El segon estudi que citem, i el més extens i ambiciós probablement, l'anomenat "Promoció socioeconòmica i organització territorial a les comarques centrals valencianes. Un model de futur". A l'octubre de 1997, i en el marc de la preocupació comunitària per l'ordenació i gestió integrada d'àrees litorals, la Unió Europea va acceptar finançar dins el programa TERRA, dirigit a donar suport a projectes innovadors en matèria d'ordenació del territori, la realització del projecte CONCERCOST ("Concertació, gestió integrada i desenvolupament sostenible a les zones costaneres de la Unió Europea"). Aquest projecte és una iniciativa d'un conjunt relativament ampli d'ajuntaments, mancomunitats i diverses institucions de les comarques valencianes de la Costera, la Safor, la Vall d'Albaida i la Canal de Navarrés, i les alacantines de la Marina Alta, l'Alcoià i el Comtat, les anomenades Comarques Centrals Valencianes (CCV). L'objectiu d'aquest projecte era establir unes directrius que serviren per a la promoció socioeconòmica i també per a l'ordenació i planificació conjunta d'aquest territori, amb una metodologia basada en el consens i en la participació dels diferents agents implicats.